Sygn. akt I PK 300/02

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 sierpnia 2004 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Zbigniew Hajn (przewodniczący)
SSN Józef Iwulski
SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Anna Pęśko

w sprawie z powództwa G. B.
przeciwko Polskim Kolejom Państwowym Spółce Akcyjnej Dyrekcji Przewozów Pasażerskich w Warszawie Zakładowi w L.
o odprawę,
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 25 sierpnia 2004 r.,
kasacji strony pozwanej
od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Z. z dnia 18 kwietnia 2002 r.,

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że zmienia wyrok Sądu Rejonowego - Sądu Pracy w Z. z dnia 31 grudnia 2001 r., i oddala powództwo, nie obciążając powódki kosztami postępowania.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 31 grudnia 2001 r. zasądził od strony pozwanej – Polskich Kolei Państwowych S.A. – Dyrekcji Przewozów Pasażerskich w Warszawie Zakładu Przewozów Pasażerskich w L. na rzecz powódki – G. B. kwotę 20.008,32 zł z 30% w stosunku rocznym od 24 kwietnia 2001 r., do 14 grudnia 2001 r., z 20% w stosunku rocznym od 15 grudnia 2001 r. do dnia zapłaty z zastrzeżeniem ewentualnej zmiany stopy procentowej odsetek ustawowych. Następnie, w wyniku apelacji strony pozwanej od powyższego wyroku, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Z. wyrokiem z dnia 18 kwietnia 2002 r. oddalił apelację podzielając w całości poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne oraz kwalifikację prawną.

W kasacji od powyższego wyroku Sądu Okręgowego strona pozwana zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 49 ust. 1 i 2 w związku z art. 48 i w związku z art. 83 ustawy z 8 września 2000 r. oraz w związku z art. 3 k.c. przez przyjęcie, że przepisy ustawy, „uchwalonej 8 września 2000 r. i ogłoszonej w dniu 12 października 2000 r. obowiązywały już w dniu 31 stycznia 2000 r., czyli w dacie rozwiązania z powódką umowy o pracę”, stanowiąc podstawę do przyznania jej spornej odprawy. Na tej podstawie wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu kasacji podniesiono w szczególności, że - według art. 83 ustawy wchodzi ona w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia, tj. od 12 października 2000 r., za wyjątkiem przepisów rozdziału 7, art. 65-67, art. 69 pkt 9,10 i 21, art. 70, art. 71 i art. 74, które wchodzą w życie w terminie późniejszym. Żaden z przepisów ustawy nie uzyskał mocy wstecznej. Celem ustawy, jak wynika z jej tytułu, jest komercjalizacja, restrukturyzacja i prywatyzacja przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe”. Chodzi więc o działanie na przyszłość, gdyż komercjalizacja miała się rozpocząć po wejściu ustawy w życie. Dopiero po komercjalizacji następować miała restrukturyzacja skomercjalizowanego przedsiębiorstwa, czyli Spółki Akcyjnej, a w jej ramach restrukturyzacja zatrudnienia. To celom restrukturyzacji zatrudnienia

miała służyć jednorazowa odprawa pieniężna. Przeciwko wstecznemu działaniu ustawy przemawia też jej systematyka. Uprawnienie do odprawy „usytuowane jest” w rozdziale 8, zatytułowanym „Restrukturyzacja zatrudnienia”, która jest prowadzona w ramach ogólnej restrukturyzacji PKP, a ten etap następuje dopiero po skomercjalizowaniu przedsiębiorstwa. Nie uzasadnia wstecznego działania ustawy również brzmienie jej przepisów. Warunkiem nabycia prawa do jednorazowej odprawy jest brak uprawnienia do urlopu kolejowego. Przed wejściem w życie ustawy żadnemu pracownikowi urlop taki nie przysługiwał. I choć art. 51 ust. 1 ustawy odwołuje się do lat „2000-2001”, jest oczywiste, że wstecznego urlopu udzielić nie sposób. Nadto, ustawa nie zawiera przepisów, które przewidywałyby możliwość zaliczenia na poczet jednorazowej odprawy z art. 48 kwot wcześniej pobranych tytułem odprawy z ustawy o zwolnieniach grupowych i rekompensaty z Paktu gwarancji pracowniczych z 19 marca 1998 r., obowiązującego w PKP do 26 października 2000 r.

Postanowieniem z dnia 29 lipca 2003 r., sygn. akt I PK 300/02 Sąd Najwyższy odroczył wydanie orzeczenia i przekazał powiększonemu składowi Sądu Najwyższego do rozstrzygnięcia następujące zagadnienie prawne: "Czy prawo do jednorazowej odprawy pieniężnej określonej w art. 48 oraz 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego "Polskie Koleje Państwowe" (Dz. U. Nr 84, poz. 948 ze zm.) przysługuje pracownikom, z którymi rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło w okresie od dnia 1 stycznia 2000 r. do dnia wejścia w życie tej ustawy ?"

Sąd Najwyższy – Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 stycznia 2004 r., sygn. akt III PZP 11/03 podjął uchwałę o treści: prawo do jednorazowej odprawy pieniężnej określonej w art. 48 i art. 49 ustawy z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego "Polskie Koleje Państwowe” (Dz.U. Nr 84, poz. 948 ze zm.) przysługuje tylko pracownikom, z którymi rozwiązanie stosunku pracy nastąpiło po dniu wejścia ustawy w życie.

W przedmiotowej sprawie Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy zauważyć, że kasacja oparta jest wyłącznie na zarzutach naruszenia prawa materialnego, zaś Sąd Najwyższy zgodnie z art. 393^{11} § 1 i 2 k.p.c. rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia kasacją oraz jej podstaw przy czym związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Stosownie do uchwały składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2004 r. (III PZP 11/03 – opublikowanej: OSNAPiUS z 2004 r. nr 9 poz. 150) należy mieć na uwadze i to, że ustawa ta ogłoszona została w Dzienniku Ustaw z dnia 12 października 2000 r. i weszła w życie z dniem 27 października 2000 r. (art. 83 tej ustawy).

Uchwała składu siedmiu sędziów zawierająca odpowiedź na pytanie prawne jest wiążąca w danej sprawie, ponadto rozstrzygnięte uchwałą zagadnienie prawne, ma służyć przede wszystkim ujednoliceniu orzecznictwa, w wypadkach gdy składy zwykle podejmują odmienne orzeczenia w analogicznych stanach faktycznych.

W rozpoznawanej sprawie jest poza sporem, że strona pozwana rozwiązała z powódką umowę o pracę na podstawie art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (jednolity tekst: Dz. U. z 2002 r. Nr 112, poz. 980 ze zm.) z dniem 31 stycznia 2000 r., czyli przed datą wejścia w życie ustawy o komercjalizacji PKP.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 393^{15} k.p.c. orzekł jak w sentencji.